

Канцеларија Редакције и Админ.:
Београдска ул. бр. 22.

Глас се дају у Админ.
Цена утврђена.

Плаћена се пасма не при-
лажу. — Рукописи се не
не враћају.

Писма, рукописе, новац и
не остало што се односи
на лист, слати власништву
листа.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Изази сваки дан у 6 ч. пре подне.

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД

Преплата за Србију
на пошти:
на годину . . . Дин. 12.-
шест месеци . . . 5.-
три месеца . . . 3.-
један месец . . . 1.-

Преплата за иностранство
на пошти:
на годину . . . дин. 30.-
шест месеци . . . 15.-
три месеца . . . 7.50

Против Германа ЕНВЕР КОД СУЛТАНА

СОФИЈА, 26 марта

Бугарска Телеграфска Агенција има ову значајну депешу:

Успеси Руса на свима фронтovima, као и успешна акција флоте савезничке у Дарданелима, изазвала је панику у турским владајућим круговима. Виђенији политичари видећи пропаст по Турску, бацају кривицу на Немце, услед чега је дошло до оштрог сукоба између Енвера паше и немачких официра. После бурне седнице у Ратном Савету Енвер је хитно дошао у Цариград и отишао у двор код султана. Говори се да је утицао на Султана, да Турска затражи мир.

Писмо Госп. Министру Војном

Господине министре,
Први пут кад сам посматрао Ваше лице стекао сам уверење о Вашој савести и Вашем карактеру.

Био сам јако радостан што сам на положају министра војног сагледао једног тако ретког човека.

Посматрао сам Вас дуже. Хтео сам да проверим своје прве утиске: Они су не само потврдили моје уверење које сам раније добио, него су га и појачала знатно.

Ја не ласкам. Мени се више допада да будем оштар, да говорим оно што се најмање допада; да, када будем изнео о некоме суд, да носи обележје оштро, строго, а по каткад и сувише строго.

Посматрајући Вас, ја сам учинио изузетак: Ви сте отели могућност да говорим и о Вама оштро, да и према Вама будем као према многима и другима.]

Шта је то? Због чега? Шта је то што је извршила тако отступање у моме обичају. Ваше име? Не... Ваше војничко држање? Не... Друго, друго... То је ваше лице „на коме је оцртана не само ваша душа, него и ваша строгост.“ Ту фразу узимам од историчара В. Дерџа, коју је изрекао оцењујући психу једног великог политичара.

А то што сам прочитао на Вашем лицу било је оно што је дало отисак Вашем гласу.

Ви, Господине Министре, важите као строг, врло строг војник, врло савестан човек, строг и савестан министар. Особина врло ретка, као што сам већ рекао, код људи који су пре Вас заузимали тај високи положај.

Оно што сам прочитао на Вашем лицу слагало се са гласом који и данас уживате.

Ви га нисте стекли тако лако. Он није дошао што сте дошли на данашњи положај, него што сте показали да умете да будете онолико исто правичан колико и строг, онолико исто савестан, колико и љубазан.

Ви нисте дозвољавали да се осети неправда; нисте дозвољавали да неваљалци остану некажњени; а, кажњени да не буду на месту које им је строгошћу закона одређено.

Али, ето где баш ту Вашу дневну особину Ваши потчињени органи желе да покажу у другој боји и да јој зададу ударац.

Ви, знамо да то не би никад дозволило и, да би жртвовали и много драгоцене, много што Ви цените, да би сачували, и да би учинили много већу жртву.

Питаћете шта је то? Тра

жаће те одлучно да се уверите шта се то против Вашег гласа тако подигао.

Вама је, Господине Министре, познато да је Коча Поповић, брашнар из Београда, због несавесне лифериције брашна за нашу војску осуђен на робију. Ви знате да је он ту своју казну требао да почне издржавати...

Али овај осуђени, овај богати морални лазарон, није на ономе месту где је давно требао да буде! Он не вири кроз гвожђе робијашког прозора, он се не налази на издржавању своје казне: он место да буде иза тешких робијашких врата, налази се у своме млину у Нишу!

Ви ћете се чудити. И ми се, Господине Министре, чудимо — и нашем чуђењу нема краја. Чудећи се, ми се питамо: да ли нишски млин Коче Поповића није претворен у казни завод? Ишли смо да га видимо — и то нисмо видели. Млин робијаша Коче Поповића и даље је само млин.

Ви ћете, Господине Министре, бити револтирани. Ви се морате узбудити што је дан жигосани и осуђени лиферијант не налази се на робији, него у млину. И ми се револтирамо: због тога револта и дрхнемо и узмирујемо Вас.

Ако би се оставило да ова морална вак за, овај робијаш Коча Поповић и даље буде у

млину, место на робији, створило би се уверење да сте решили да свој глас строгог и савесног министра уништите.

Али, ми, Господине Министре, сматрамо да то не ћете учинити. Радивоје Бојовић се неће жртвовати доповима; он ће — то смо потпуно уверени — њих упутати на њихово прво место бдијући у исто време бодро, као будан стражар и над савешћу многих војних судија, који често дрема, ако није потпуно застала, нарочито кад закон стропошта на оптуженичку клупу каквог великог и богатог кривца.

У име Вашег високог гласа, молимо Вас да наредите да се робијаш Коча Поповић стражарно спроведе у казнат, а у исто време казне они који су тог робијаша до сада од издржавања казне на робији извлачили.

Ми се надамо, Господине Министре, да ће наша вера бити оправдана, и да ће наш протест бити уважен.

У нади да се нисмо преварили, молимо да примите уверење поштовања.

Ниш Војислав М. Росић
21 март 1915 публициста

Рабош

Ама шта ово треба да значи! — рече ми јуче један пријатељ, носећи у кеси општин-

ско брашно! — Шта мисле ови општинари? Кад смо прошли пут, тамо пред Ускрс куповали брашно, добијали смо неку мешавину од кукуруза и пшенице...

Међутим, сада смо добили помешане трице са брашном! Шта значи ово?

— То значи: ако га неједеш кувано, јешћеш га багачо! одговорих мирно.

Несавесан месар

Пажња Управи Града

Остављени сами себи, ми, Београђани, имамо да се боримо са масом препрека, са масом незгода, у циљу одржања наше егзистенције. Остављени сами себи, ми данас морамо да се боримо и са несавесним хлебачима, и са несавесним пиљарима, бакаљима, месарима ит.д. ит.д.

Да би колико толико били заштитени од ових плачкаша, који не бирајући средства, хоће сала у рату, док други са пушком у руци гину, а се обогате, да спечале хљебаде, образован је Месна Одбор. И одмах по своме конституисању овај одбор је у споразуму са полицијским властима прописао ценовник по коме трговци имају да продају робу грађанству.

Не мислимо на свом месту да пишемо о незгодама, на

се на Италију, Бугарску и Румунију. Ове три државе постали су центри, у којима се скупно „крем“ европске дипломатије. Од држања ових трију држава зависи много, и имајући ово на уму и једна и друга страна раде свим својим силама, не би ли ове државе увукле у своје коло.

Аустроугарска дипломатија изабрала је као свој главни центар Рим! Аустрија и Германија увиделе су добро знања Италије и раде живо да је придобију за себе. Међу тим, и ако везана уговором, Италија је одмах по објави рата дала изјаву неутралитета. Талијански државници увидели су да би улазак у акцију, за Италију била пропаст и одлучно су одбили и Немачку и Аустрију. Дошао је у Рим и сам бивши канцелар,

кнез Било. Па ипак Италија је остала неутрална. Знатне територијалне компензације, које је кнез Било нудио Италији за њено улажење у акцију, нису могле да изведу талијанске државнике да објаве рат Споразуму.

Исте мере предузео је Савез како у Србији тако и у Букурешту. Аустро-немачка дипломатија и овде је упела из петних жила да увуку Бугарску и Румунију у акцију против Споразума. И док су у Румунији третирали неуспех дакле су у Србији постигли успех. Заведена обећањима Беча и Берлина, бугарска је влада допустила да се на њеној територији образује разбојничка чета (у јачини једног батаљона), и да улази на нашу територију.

Бомбардовање Београда

Из Букурешта телеграфишу да се последњи аустријски командири поноси тиме што је аустријска артиљерија бомбардовала Београд. Аустријанци у свом званичном извештају веле да Београд није небрањена врлош и да према томе они имају права бомбардовати га!

А они парламентаристи? — За што су нас молили?

Из Скопља

Наш дописник из Скопља пише нам, како се у Скопљу налази огроман број проблематичних женских, које су се због бомбардовања склониле у Скопље. Како исте не подлежу никаквом санитетском прегледу, то постоји опасност да се наша омладина зарази. Начелство би требало по овоме да предузме нужне кораке

1896—1897

Седма пуковска команда добила је наређење; да се прикупе спискови ђака рођених године 1896 и 1897

Они ће се употребити за административну службу у позадини.

Из Месног Одбора

Јуче пре подне одржана је седница Месног Одбора на којој се поред осталих питања решавало и питање о начину издвајања позајмице којима је одбор раније одобрио ову позајмицу.

31 пренос поште

Извршио оделење Управе Вароши Београда, по наредби Министра Грађевина, одредило је за 30 март, лицитацију за пренос поште Београд — Обреновац.

За услове треба се обратити Управи Бароши.

Олет нема воде

Ево већ три дана како у горњем крају Београда, на Смедеревском Бјерму, нема воде.

Аман г. председниче нашег оногог ланштину из Водовода да створи наредбу у виду у том крају поскапаће људи од нечистоће.

Мис Хелен М. Колеман

Мис Хелен М. Колеман чланица мисије Леви Пеџет, предала је Епископу Нишком г. Доситеју 600 дина као поклон њенога брата Џона Колемана, свештеника и његових пријатеља из Вирџиније за наше ратнике паћенике и невољнике.

Нека је срдачна хвала племенитом дародавцу као и његовим а и нашим пријатељима на овом поклону.

Ко је изгубио

Ко је изгубио сребрну медаљу за ревносну службу, нека се обрати нашем уредништву.

Убијен војни бегунац

Пре неколико дана начелник среза пожешког известио је депешом Управу Вароши Београда, да је убијен планински хајдук Божа Бонцулић из Каленића (ср. пожешки). Депешом од јуче, јавља да је погрешно јављено да је убијен хајдук, претресом леша

утврдило се да је убијен Радисав Ђурић војни бегунац.

Чулуља

У Крагујевцу су преминули угледни грађани Данило Илић апотекар, Андрија Јовановић штампар обојица бивши кметови крагујевачке општине, Спасоје Р. Вулић штампар.

Покојници су били примерни грађани и заузимљиви предузетници.

Бог душу да им прости!

Жива закопана

Једна сензациона афера у Нишу

(Наш извештај)

Ниш, 28. марта

Откривен је један злочин, који својом језовитом баца

у засенак и чувену Шпанску Инквизицију. После свестраног истраживања нишкој је полицији испало за руком да пронађе леш једне угледне даме из наших најугледних кругова. Истрага се држи у највећој тајности. Успео сам да дознам, да су енглески лекари, који су извршили обдукцију леша утврдили да је несрећна жртва жива закопана и ту под земљом да је нашла смрт. Овај догађај изазвао је сензацију у Нишу!

Шта буде по овој ствари учињено јавићу вам.

Јовановић

Претплата на „Стражу“

стаје један динар месечно

Пред падом Цариграда

Турска флота потучена

БУКУРЕШТ, 28. марта

Специјални кореспондент Кориер де ла Сера послао је своје листу овај телеграм: После огорчене битке у Црном Мору турска црноморска флота претрпела је ужасан пораз и била је принуђена да се повуче у Босфор. Руска је флота гони, и успела је да се увуче у Босфор. У цариградским круговима завладала је паника. Сјаког се часа очекују вести о искрцавању руских трупа на турску територију. ЈОН.

Дневне вести

Оздравио

Г. Милован Лазаревић, на родни посланик, који је у Лазаревцу лежао опасно болестан, оздравио је.

Унапређења официра

Из Крагујевца јављају: да ће рад на великом указу о унапређењу официра бити завршен за који дан. Овим у-

Истрчим напоље и одмах нађем командира. Он дође, погледа га, прегледа рану и констатована тровање крви.

Ужасно је изгледао овај херој. Био је црн као земља, очи избечене, устаклене, усне помодреле, а на отворена уста излазио му је врео дах. После пола сата издахнуо је.

Ја рекох ономе комити, да му је друг умро, а он се заплака, па рече:

— Осветићу га ја!

— Како ћеш? И ти си неспособан.

— Осветићу га! Тражћу да ме однесу у коју београдску болницу, па ћу, чим кога видам с оне стране Саве, да пуцам кроз прозор; погодак је сигуран.

Изда се наредба да се рањеници евакуишу у другу болницу, јер су други већ дошли.

Мало потом опет поче превијање. Ја сам помагао око једне операције, кад чух с по-

казом биће унапређено преко 300 официра, који су стекли право на унапређење и они који су се истакли у последњим борбама.

31 процену штете

Према наређењу Министра Унутр. Дела, образоване се у свама варошима, у које су били Аустријанци, одбори, који ће утврдити тачну штету. У Београду ће се образовати одбор од 12 чланова ја у другим варошима и варошицама од 3 члана.

ља познати глас:

„Хеј трубачу, с бујне Дрине,
Де затруби збор!“...

То је певао онај комита, коме је одсечена нога...

Ратна пошта

Мој брат Милорад Филиповић, редов 1 чете, 2. бат. 15 пука 2. позива ступио је у болницу, пре два месеца и још ми се није јавио. Молим све другове и све болничаре, који би ма шта знали о њему да ми јаве, на адресу: Милентије Филиповић, поднаредник 10 хауб. батерије. Положај.

Молим управе болница или свако оно лице које ма шта зна о Карлу Шнајдеру медицинару, VII. пук 1 поз. да јави на адресу: Јован Шнајдер Ђуприја.

НАШЕ БОЈИШТЕ

Варбари

ЦЕТИЊЕ, 27. марта. — Краљ Никола, Престолонаследник Данило, Министар Унутрашњих Дела Вулећ и шеф штаба Врховне Команде генерал Јанковић посетили су Подгорицу и «бишли жртве варварског напада аустрашког авиона. У кућама које су погођене бомбама нико није пострадио, сву несрећу бомбе су учиниле на главном тргу, где је због празничног дана изванредно лепог топлог времена била маса народа из вароши и околине, махом жена дече и стараца. Мноштво комада од људских телеса разнесено је далеко унаоколо од места експлозије. Крв је попрскала земљу и бараке у којима се продају животне намирнице. Већи део погинулих није се могао агнесцирати, због тога прва листа губитака није ни могла бити тачна. По данас је утврђено да има свега 93 жртве од којих је 26 мртвих погинуло одмах на месту експлозије или помирло доцније од тешких рана.

Има их повише рањених, који су отишли кућама у околна села не пријављујући се одмах лекарима. С овима ће се број жртава на 120 тешко рањених. Тешко рањени превезени су на Цетиње, неким су ампутиране ноге, неким руке, двоје их је већ умрло од рана, а има их још који неће пребојети. Краљ и престолонаследник посетили су у Подгорици болнице и тако исто ожалошћене породице, тешили увесрећене, храбрили рањене, богато даривали сиротне и наредили да брижљиво буду неговани.

Свуда влада неописано гвусање, јер Аустрија не ратује са црногорским војницима од којих је бијена већ са њиховом нејачима у мирним не заштићеним варошима и селима.

ФРАНЦУСКА ОФАНЗИВА

Нови немачки порази

ПАЗИЗ, 27. марта. — Саопштење од 11 ч сова увече. Имали смо и поред непрестано рђавог времена нових успеха између 25 и 26 као и 26 марта. Своје успехе одржали смо и против жестоких против-напада. На терену смо избројали више од 1000 немачких лешева. Јужније у шуми Мервил јаким пешадском ватром уништили смо немачку чету од које је преостало само 10 војника, које смо заробили.

У шуми Аји заузели смо нове ровове и одбили дв против напада.

Офанзивом и нападима које предузимамо од 22 марта између Мезе и Мезела добили смо већ ов резултате: 1. Северно и источно од Вердена на фронту дугачком 20 км дубоком 1—3 км. заузели смо висове, који доминирају током Орне и заузели смо села Кисонвил и Фромези. 2. Изнад Мезе у Епаржу заузели смо скоро све јаке позиције које је непријатељ држао на платоу што домира Комбром и чували задобијени терен и против многобројних и жестоких против-напада. 3. Јужно око Сен Мијела заузели смо југо-западни део шуме Аји, где су се Немци били јако утврдили и који нису могли повратити, ма да су обнављали против-нападе. 4. У јужном Вевру између шуме Мрте мар и шуме Ле Протр на 7—8 км. дужине и до 3 км. дубине заузели смо села Фаја Еј и Ражвил. На свима овим тачкама Немци имају страховите губитке.

„Стража“ прима огласе по најумеренијој цени.

Сандука мртвачких

има готових свију сорти

код

ТИШЛЕРА РАНЕ

Балканска улица бр. 49. (Краљева пивара) код „ЗЛАТНОГ КРСТА“
БЕОГРАД

80

5—10

НАМЕШТАЈ

канцеларски добро очуван ко има на продају нека јавна уредништва.

Американске играће карте

ЈОЗЕФ ГЛАНЦ

могу се добити код „Руског Цара“ у Нишу.

Знања ради

Од 15. фебруара продавају све сорте семена од поврћа и пољских семена, а нарочито аршаме празо, и арпаично семе. У исто време имају и арпаичка сејанца, за сађење. Продавају на већу и мању количину — Сва горња семена продавају у Јагодини пошто се сваком купцу лакше доћи у Јагодину него у Београд.

ПОВНАТА СЕМЕНАРСКА РАДЊА

Ђица Трајковић

ИЗ БЕОГРАДА

50

—11—

РЕКОРД У ИЗБОРУ И ЈЕВТИНОЋИ

Женских шешира

и прибору, носи нови моде салон

С. М. ЛАЗАРЕВИЋ

Краља Милана 120.

ПРОДАЈА И АНГРО

ПРОДАЈА И АНГРО

Арпаичка београдског

Кома треба нека се обрати у Параћин Јовану Ђорђевићу трговцу или Кости Бранковићу кафана „Пролеће“ може се добити на веће и мање количине, а има и једна количина прна лука од 2500—3000 кила. Цена умерена.

93

6—10

НЕКОЛИКО НАЈБОЉИХ

Шиваћих машина

кројачких, обућарских и домаћих „МИНЕРВА“ систем Vele Wilson због напуштања продајем јевтино.

С. М. ЛАЗАРЕВИЋ

Краља Милана 120

Антохије Ђорђевић

шпедитер

са канцеларијом преко пута г. Ранка Гођевића у згради Српске Банке

Јавља својим муштеријама и осталом трговачком свету да врши експедиције како увоз тако и превоз за унутрашњост Србије

5—10

Неутешна мати са снахом, унуком, синовима и кћерима, извешага своје пријатеље и познанике да је њихов мили и никад непрежаљени

2-р Никола Раденковић

лекар општине свијазичке и резер. санитетски капетан

преминуо 23 фебруара т. г. у 33 год. живота као лекар болнице у Метковићу, подлегао је несретној епидемичној болести лечећи предано српске борце.

Сахрањен је привремено у Метковићу 24. фебруара т. г.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати Христина, супруга Мирослава, синчић Богдан, браћа: Сава, Тома, Душан, Раденко и Бошко, сестре: Марија и Ру-100
жица и остала фамилија. 1—4

РАДЊА СА ГОТОВИМ ОДЕЛОМ

САВИЋА И МАЈДАНЦА — БЕОГРАД

Препоручује своје БОГАТО СТОВАРИШТЕ, мушког одела

Највећи избор дечијих хаљиница за празнике

Скреће се пажња муштеријама из унутрашњости да могу и поштом поручити што ће се најбрижљивије извршити.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО СОЛИДНЕ